

Το ξενοδοχείο και το οδόφραγμα

Κωνσταντία Σωτηρίου «Brandy sour. Μυθιστόρημα σε είκοσι δύο δωμάτια», εκδόσεις Πατάκη, 2022

Πρωτότυπος ο πρωταγωνιστής στο νέο βιβλίο της Κωνσταντίας Σωτηρίου: ένα ξενοδοχείο. Ένα ξενοδοχείο-σύμβολο για μια πόλη – για τη Λευκωσία, εν προκειμένω. Το περίφημο Λήδρα Πάλας. Ένα όνομα που τώρα πια είναι οδόφραγμα: το «οδόφραγμα του Λήδρα Πάλας», πάνω στη μαχαυριά που χωρίζει την πόλη. Η Σωτηρίου, στο τέταρτο βιβλίο της, επανέρχεται στους άζονες στους οποίους στηρίζεται όλη η μέχρι τώρα δουλειά της: η ιστορία, η μνήμη, το τραύμα, ο «Άλλος», τα χάσματα και οι γέφυρες. Εδώ η συγγραφέας περιδιαβάζει για άλλη μια φορά στην πρόσφατη ιστορία του νησιού, και μάλιστα με ιδιαίτερα ευρηματικό τρόπο, καθώς όλη η αφήγηση οικοδομείται γύρω από το Μεγάλο Ξενοδοχείο, γύρω από τους ανθρώπους, γνωστούς ή άγνωστους, που συνδέονταν με κάποιο τρόπο με αυτό, καθώς και το ποτό που πίνει (ή δεν πίνει) το κάθε πρόσωπο (μάλιστα, στο τέλος κάθε κεφαλαίου προστίθεται, γραμμένη με ευφάνταστο τρόπο, η συνταγή του κάθε ποτού). Άλλωστε, ο τίτλος του βιβλίου αναφέρεται στο ονομαστό κοκτέιλ του μπαρ του ξενοδοχείου: «λέγεται πως το ποτό το δημιουργεί ένας μπάρμαν για τον βασιλιά της Αιγύπτου Φαρούκ τη δεκαετία του '40».

Το βιβλίο είναι οργανωμένο σε 22 κεφάλαια, το καθένα από τα οποία περιστρέφεται γύρω από ένα πρόσωπο και ένα ποτό: κεφάλαια-ψηφίδες που λίγο λίγο

δημιουργούν ένα μεγάλο ψηφιδωτό για το δεύτερο μισό του 20ού αιώνα στο νησί, πάντα με άξονα το Μεγάλο Ξενοδοχείο. Το Λήδρα Πάλας εγκαινιάζεται το 1949, γίνεται κέντρο της ζωής στη Λευκωσία και στην Κύπρο, στις αίθουσες και στους κήπους του διαδραματίζονται σημαντικά γεγονότα, ενώ έχει ήδη περάσει στα χέρια της αρχιεπισκοπής όταν γίνεται η «τρομερή και καθοριστική και σφοδρότατη» μάχη κατά την τουρκική εισβολή, καθώς «ο Μακάριος δεν θέλει να το αφήσει να πέσει στα χέρια των Τούρκων. Το Μεγάλο Ξενοδοχείο δεν πρέπει με κανέναν τρόπο να πέσει σε χέρια τουρκικά». Όπως διαβάζουμε στο κεφάλαιο «Ζιβανία - Ο Αρχιεπίσκοπος», «το ξενοδοχείο ανήκει στην Εκκλησία όταν γίνεται η μεγάλη μάχη με τους Τούρκους το '74, ανήκει στην Εκκλησία όταν αρχίζουν οι συνομιλίες για το Κυπριακό ανάμεσα στον Κληρίδη και τον Ντενκτάς [ο μετρ, από το σπίτι του πια, «παρακολουθεί με αγωνία τις συνομιλίες που γίνονται στο ξενοδοχείο για το Κυπριακό», πίνοντας τον καφέ του («τούρκικο, ελληνικό, κυπριακό»)], ανήκει στην Εκκλησία όταν παύει να λειτουργεί σαν κανονικό ξενοδοχείο πια». «Το ξενοδοχείο καταλήγει τελικά στα χέρια του ΟΗΕ», εκεί κατοικούν «οι Οηέδες», «μέχρι πρόσφατα, που άρχισε να πέφτει». Εργαζόμενοι, ποιητές και διπλωμάτες, ηθοποιοί και πολιτικοί, η καμαριέρα και ο χτίστης και η καθαρίστρια που ξέρεται ότι «οι μεγάλες οι θέσεις στο ξενοδοχείο είναι για

αυτούς που μιλούν ελληνικά», μια μεγάλη σειρά από πρόσωπα που παρελαύνουν από τις σελίδες αυτού του «μυθιστορήματος σε είκοσι δύο δωμάτια» που με υποδειγματική, όπως πάντα στα βιβλία της Σωτηρίου, οικονομία και με δυνατή γραφή, ξανακοιτάζει τα γεγονότα της πρόσφατης ιστορίας του νησιού. Στο κεφάλαιο «Αϊράνι – Ο Τούρκος», για παράδειγμα, αποτυπώνεται μέσα σε δύο γραμμές το πώς αλλάζει η πόλη, πώς αλλάζει το νησί: «Μέσα σε λίγες μέρες θα αλλάξουν όλα. Δεν θα μπορεί πια να περάσει, η πόλη θα χωριστεί σε τομείς. Οι δικοί του περιορίζονται σε θύλακες». «Εγώ γεννήθηκα “μετά” το 1974, και η οπτική μου δεν είναι εθνοκεντρική. Είναι κριτική. Οι παλιότεροι συγγραφείς ήθελαν να επουλώσουν το τραύμα. Εμεάς της γενιάς μου αναζητάμε το “γιατί”», έλεγε πριν από μερικά χρόνια στην *Εφημερίδα των Συντακτών* η συγγραφέας. Ένα ερώτημα νηφάλιο και οδυνηρό συνάμα, που διαπερνά διαρκώς το έργο της Σωτηρίου. Όταν άνοιξαν τα οδοφράγματα, «χιλιάδες άνθρωποι κι από τις δυο κοινότητες μαζεύονται στο οδόφραγμα του Μεγάλου Ξενοδοχείου για να περάσουν “απέναντι”». Σήμερα, το Μεγάλο Ξενοδοχείο, το Παλάτι της Λήδρας με την πρόσοψη από φαμίτια «την τρυπημένη από σφαίρες», είναι υπό κατάρρευση. Πάνω στη γραμμή που εξακολουθεί πάντα να χωρίζει το νησί.

Κώστας Αθανασίου